

VÁLOGATÁS

A Könyvtártudományi Szakkönyvtár új beszerzéseiből

Az ismertetett könyvekre vonatkozó könyvtárközi kölcsönzési kéréseket postán, faxon és e-mailben is fogadjuk.

Postacím: *KI Könyvtártudományi Szakkönyvtár*
Könyvtárközi kölcsönzés
1827 Budapest

Fax: (1)224-3795

E-mail: kszk@oszk.hu, szabozs@oszk.hu, racz@oszk.hu

Achieving cultural change in networked libraries / ed. by Bruce J. Reid and William Foster. – Aldershot ; Brookfield : Gower, cop. 2000. – XXI, 282 p. – ISBN 0-566-08200-4
Raktári jelzet: 3-12988

A könyv célja hogy a számítógépes hálózatokban elérhető felsőoktatási és kutatási információ jellegze-

tességeinek elemzésével elősegítse a használók és a források közötti optimális interakciót. Másodsorban a felsőoktatási intézmények oktatóinak és kutatóinak információs kultúrájának fejlesztéséhez szeretne hozzájárulni. Egy intézmény információs, illetve szervezeti kultúrája sok tényező együtteséből tevődik össze, pl. a vezetés, a személyzet képzettsége, szakmai alkalmasságuk, a munkahelyi légkör s

még nagyon sok más szempont alkotja. Kultúra alatt jelen esetben egy általános intézményi, szervezeti, szolgáltatói kultúrát kell értenünk.

A könyv 15 tanulmányt tartalmaz, a szerkesztők (*Bruce Reid* és *William Foster*) maguk is több dolgozattal szerepelnek. A tanulmányok bemutatják milyen szervezeti, kulturális változáson mentek át a felsőoktatási intézmények az utóbbi húsz évben az információs szakma professzionálissá válásával. Az írások vegyes műfajúak, szakirodalmi szemle, esettanulmány, információs modell leírása egyaránt megtalálható.

A könyv alapötlete a TAPin programhoz (Training and Awareness Programme in Networks) fűződik, melyet a birminghami Közép-Angliai Egyetem menedzsel. A program egy átfogó elektronikus könyvtári program alprogramjaként 6 egyetemen és három szakterületen vizsgálta az oktatók, kutatók, valamint a használók információigényét a hatékony információszolgáltatás kialakítása érdekében. Két tanulmány bővebben is foglalkozik a programmal, *Kay Flatten* a TAPin bemutatásáról, *Helen Williams* és *Bruce Reid* a személyzetre gyakorolt hatásáról közöl dolgozatot.

A könyvben tárgyalt témakörök: szakszerűség és kulturális örökség; felsőoktatási intézmény vezetésének modellje, a technikai szolgáltatások fejlődése, kulturális változás és szervezetfejlesztés; az Elektronikus Könyvtárak Program; a LIS könyvtáros szerepe; az intézményi kultúra jellemzői, becslés, auditálás, a változások kezelése; a TAPin modell és hatása a könyvtári-információs személyzet munkájára; a számítógépes hálózatra épülő együttműködés és az oktatási intézmények.

A tanulmányok időnként „túl elméletire” sikerültek, a példák pedig túl szorosan kötődnek az angliai helyzethez, általánosabb mondandója inkább a szakirodalmi szemléknek van.

Rövidítések szótára és tárgymutató tartozik még a könyvhöz.

Bibliothèque nationale de France (Paris)

Projet d'établissement 2001/2003 / Bibliothèque nationale de France. – [Paris] : [Bibl. nat.], [2001]. – 72 p.

Raktári jelzet: 2-10436

A kiadvány a francia nemzeti könyvtár (Bibliothèque nationale de France) középtávú tervének (2001–2003) keretében kitűzött fő feladatokat ismerteti. A terv, amely az olvasókkal és a személyzettel folytatott alapos párbeszéd eredményeként született meg, öt fő témakört érint: az olvasószolgálat javítása, az állományvédelem fejlesztése, a Richelieu és az Arsenal könyvtárak korszerűsítése, a társadalmi kapcsolatok elmélyítése és a vezetés optimalizálása. A projektet a BnF igazgatótanácsa 2000. október 4-i ülésén elfogadta; a részletes cselekvési programokat a könyvtár érintett osztályai fogják kidolgozni.

CASLIN 2000 : vzdělávací knihovník : 7. mezinárodní seminář ... Luhačovice, Česká republika, 28. květen – 1. červen 2000. – Olomouc : Univ. Palackého, 2001. – 145 p. – A kiadvány angol és cseh nyelvű. – ISBN 80-244-0247-5

Raktári jelzet: 4-10945

A CASLIN a cseh és szlovák könyvtárak közös információs hálózata. Hetedik konferenciáját a könyvtárosképzés és -továbbképzés problematikájának szentelte. Az előadások áttekintést adnak a tantervekről, új továbbképző központokról, a távoktatás lehetőségeiről a könyvtárosképzésben.

Chaintreau, Anne-Marie – Gascuel, Jacqueline

Votre bâtiment de A à Z : mémento à l'usage des bibliothécaires / par Anne-Marie Chaintreau et Jacqueline Gascuel. – Paris : Éd. du Cercle de la Librairie, 2000. – 314 p. – (Collection Bibliothèques, ISSN 0184-0886). – ISBN 2-7654-0778-9

Raktári jelzet: 3-12998

Az útmutató célja, hogy hasznos, gyakorlati információkkal segítse a könyvtárosokat a könyvtárápítési, -berendezési és átépítési programok során. A tárgyalat ötvennégy könyvtárápítészeti fogalmat (terminológia, akronimák–rövidítések, szakkifejezések, alapelvek, módszerek) a könyv lexikon-szerűen, a címszavak betűrendjében veszi sorra, egy-egy témának 4-8 oldalt szentelve. A szerzők szerint a kézikönyv hasznos lehet a könyvtárosok számára az építészeti szakemberekkel folytatott párbeszédhez és együttműködéshez, a benyújtott építési tervek megértéséhez és megítéléséhez, az építési folyamat egyes szakaszainak a könyvtárosi feladatok nézőpontjából való nyomon-követéséhez.. A bevezető a tervezés szinte mindent eldöntő fontosságát hangsúlyozza, az összegzés pedig olyan új könyvtárápítéletekre hívja fel a figyelmet, amelyeket feltétlenül érdemes meglátogatni és tanulmányozni.

Information und Öffentlichkeit : 1. Gemeinsamer Kongress der Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverbände e.V. (BDB) und der Deutschen Gesellschaft für Informationswissenschaft und Informationspraxis e.V. (DGI) : Leipzig, 20. bis 23. März 2000 / Hrsg. Georg Ruppelt und Horst Neisser. – Wiesbaden : Dinges & Frick, 2000. – 514 p. – (Tagungen der Deutschen Gesellschaft für Informationswissenschaft und Informationspraxis e.V. ; 3.). – ISBN 3-934997-03-1

Raktári jelzet: 3-12992

Információ és nyilvánosság címmel 2000 márciusában rendezték meg a Német Könyvtáregyesületek Szövetsége (BDB) és a Német Információtudományi Társaság (DGI) első közös kongresszusát. A több mint 3700 résztvevő és 600 kiállító részvételével lezajlott rendezvény sikeres kísérletnek bizonyult, a közös szervezés háttérben gazdaságossági megfontolások is szerepet játszottak. A konferencia programjának bevezetője szerint: „Bár a könyvtárosok és dokumentálók más-más intézményekben dolgoznak, ugyanazt a közönséget látják el. Közös terméket, tudást és információkat kínálnak, amelynek értékét és költségeit Németországban még mindig alábecsülik. Ezért a felvilágosító és meggyőző munka rendkívül fontos és a közös kongresszus célkitűzései közé tartozik.” Ennek érdekében született ez a konferenciakötet is, amely egyben a két szervezet első közös kiadványa. A benne szereplő 52 előadást 15 témakörbe rendezték a szerkesztők. Az előadások a német és a nemzetközi könyvtárügy aktuális kérdéseit tekintik át, a legfontosabb témák: az információ Európában, a digitális könyvtár menedzselése, a team-munka szerepe az egyetemi könyvtárakban, a könyvtárak és a könyvkereskedelem kapcsolata, információtudomány és -módszertan, információs szolgáltatások, könyvtári hálózatok, az osztályozás aktuális kérdései, a közkönyvtár mint médiaközpont, képzés és hivatás, könyvtárápítás, állományvédelem, teljesítménymérés a tudományos könyvtárakban, távmunka a könyvtárakban, elektronikus folyóiratok szolgáltatása együttműködés keretében, a Dewey-féle Tizedes Osztályozás bevezetése német nyelvterületen, 100 éves a tudományos könyvtárosok egyesülete.

Library as information gateway to the New Millennium : proceedings of the 6th Congress of Baltic Librarians : October 5-6, 2000, Vilnius, Lithuania = Biblioteka – informacionnye vorota novogo tysâileitiâ : doklady 6-go Kongressa bibliotekarej Baltijskih stran : 5-6 oktâbrâ, 2000, Vil'nius, Litva / [ed.] Lithuanian Librarians' Association. – Vilnius : LBD, 2000. – 277 p. – ISBN 9986-9269-6-3
Raktári jelzet: 4-10946

A balti országok könyvtárosainak 6. kongresszusa a könyvtárak előtt álló új kihívásokkal foglalkozott. A 7 tematikus csoportba rendezett 62 előadás jó áttekintést ad az észtr, a litván, a lett és a finn könyvtárügy jelenlegi helyzetéről, a könyvtárakban folyó számítógépesítésről, a könyvtárak közötti együttműködésről, az állomány megőrzésének és digitalizálásának problémáiról, a közkönyvtárak és a szakkönyvtárak szerepéről az információs társadalomban, a könyvtári tevékenység jogi aspektusairól, valamint a könyvtári szolgáltatások jövőjéről az új ezredévben.

Moravská zemská knihovna v Brně : národní poklad, moderní architektura / [zprac. Jaromír Kubíček za spolupráce Petra Benedikta a Jany Shejbalové. – Brno : Lector benevolus, 2001. – 127 p. : ill. – ISBN 80-238-6530-7
Raktári jelzet: 4-10943

A Morvaföldi Könyvtár új épületét bemutató fotóalbum rövid bevezető fejezetben vázolja a könyvtár történetét, állományát, szolgáltatásait. A könyvtár 2500 irodalmi kéziratából, 1250 ősnymtatványából és 45 000, 1800-ig kiadott régi könyvből a legszebbek illusztrálják a kötet első részét, kiegészítve a könyvtár régi épületeit bemutató fényképekkel. A kötet második részében a 12 szintes új épület tervrajzai, az építkezés mozzanatait dokumentáló fény-

képek, valamint az elkészült könyvtár külső és belső fotói kaptak helyet.

Open 2001: Knowledge, information and democracy in the open society : the role of the library and information sector : proceedings of the 9th International BOBCATSSS Symposium on Library and Information Science : Vilnius University ... January 29-31, 2001 / [eds. Agnė Antanaitytė et al.]. – Vilnius : [Vilnius Univ.], 2001. – 461 p.
Raktári jelzet: 4-10939

A 2001-es BOBCATSSS konferencia, – melyet a vilniusi egyetem diákjai közreműködésével szerveztek – vezető témaként jelölte meg a könyvtárak szerepét a demokráciában, másik témája pedig a digitális korszak által kiváltotta problémák és kihívások kérdése volt.

Összesen 57 előadás szövege olvasható a kötetben a fenti témákhoz hol szorosan, hol csak lazán kapcsolódva. Néhány előadástéma ízelítőnek: a svéd iskolai könyvtárak szerepe a tolerancia erősítésében, könyvégetés a digitális korban, távoktatási kérdések, a közkönyvtárak filozófiai alapjai, a könyvtárak és könyvtárosok hét alapelve a nyitott társadalomban, hogyan tervezhető a jövő információs vezetőinek oktatása és képzése, közérdekű tájékoztatói központok, az információtechnológia alkalmazása a megyei szintű irányításban Lengyelországban, internetpolitika stb.

A magyar egyetemistákat *Giczi András*, *Küü Rita* és *Tóth Máté* képviselte, előadásukban az 1997-es kulturális törvényt mutatták be.

Politik für Bibliotheken : die Bundesvereinigung Deutscher Bibliothkesverbände (BDB) im Gespräch / ... hrsg. von Georg Ruppert. – München : Saur, 2000. – 208 p. – ISBN 3-598-11436-2
Raktári jelzet: 3-12993

A kötet a Német Könyvtáregyesületek Szövetségének (BDB) leköszönő szóvivője, *Birgit Dankert* érdemeinek elismeréseként született. A hagyományos emlékkönyvektől eltérően a kiadvány tanulmányainak nagy része egyetlen témával foglalkozik: a BDB tízéves történetét, a német könyvtárügyben betöltött szerepét, sikereit és kudarcait (melyek között a legnagyobb a Német Könyvtári Intézet megszűntetése) taglalja. A tanulmányok négy fő téma köré szerveződnek: a BDB belső növekedése, struktúrája és tevékenységének perspektívái, a BDB együttműködése más kulturális grémiumokkal, a BDB együttműködése más könyvtáros egyesületekkel, és kiegészítésként mindehhez két interjú az első két szóvivővel, *Elmar Mittlerrel* és *Birgit Dankerttel*. Az egyéb témák közül figyelmet érdemel az európai nemzeti könyvtárakkal foglalkozó tanulmány, valamint *Klaus G. Saur* írása, amely a könyvtártudományi emlékkönyvekről ad áttekintést. Szintén érdekes az a beszámoló, amely a hamburgi könyvtárosképző főiskola hallgatói körében végzett felmérés eredményeit ismerteti. A kötetet a BDB publikációinak listája egészíti ki.

Porck, Henk J. – Tygeler, René

Preservation science survey : an overview of recent developments in research on the conservation of selected analog library and archival materials / by Henk J. Porck and René Teygeler. – Washington, D.C. : CLIR, 2000. – VI, 68 p. – ISBN 1-887334-80-7

Raktári jelzet: 4-10942

A jelentés háromféle információhordozó (papír, film és fotó, mágnesszalag) vonatkozásában tekinti át az állományvédelmi kutatás legújabb fejleményeit. Ismerteti az elmúlt öt év jelentős nemzetközi kutatási eredményeit, és azokra a feltörőben lévő technológiákra koncentrálnak, amelyekben megvan a széles körű alkalmazás lehetősége. Minden hordozóval kapcsolatban három kategóriába (romlás, kezelés, tárolás) csoportosítva, és ezen belül betűrendben tárgyalja a kutatás részterületeit. A kutatás irányvonalait bemutató utolsó fejezet megállapítja, hogy a kutatás a nagy volumenű, passzív (megelőző) konzerválás irányába toldott el, illetve, különösen Európában, a film, fotó és mágnesszalag helyett újabban a papír-konzerválásra helyezi a hangsúlyt.

Rowley, Jennifer – Farrow, John

Organizing knowledge : an introduction to managing access to information / Jennifer Rowley and John Farrow. – 3. ed. – Aldershot ; Burlington : Gower, cop. 2000. – XIX, 404 p. – ISBN 0-566-08047-8

Raktári jelzet: 3-12987

A könyv először 1987-ben jelent meg, harmadik kiadását ilyen rövid időn belül az tette szükségessé, hogy az elektronikus – benne a teljes szövegű, sőt, multimédia – dokumentumoknak azóta végbe ment térhódítása, a hálózatok hallatlan szerepe alaposan megváltoztatta a könyvtári munkafolyamatokat.

A könyv egészére is, és már címére is rányomja bélyegét az angolszász terminológia, ez nyilvánvaló is. Ha egy ilyen mű Magyarországon jelenne meg, valószínűleg a címében kitüntetett helyen a *tájékoztató* szó állna. A tükörfordítás, „tudásszervezés” megtévesztő, hiszen szervezésen szervezet, intézmény, azaz adott dologra hivatott, személyeket is magába foglaló rendszer létrehozását értjük.

Maguk a szerzők is úgy látták, nem kerülhetik meg a cím magyarázatát. A bevezetőben felvázolják a gépi tájékoztatási rendszerek fejlődéstörténetét. A korszakok a feldolgozott dolog mibenléte szerint különböztethetők meg. Ezek először adatok voltak, strukturált rekordok formájában. Később az információ, ami itt a felhasználó céljainak megfelelően válogatott, értelmezett és formázott adatokat jelent. A mai rendszerek tudással dolgoznak, ahol a tudás leegyszerűsítve: szerkezettel és kontextussal rendelkező információ.

Ezen az úton csak a gépi rendszereknek kellett végigmenniük. A számítógépet megelőző korokban az emberi emlékezet és értelem, illetve az írott, nyomtatott dokumentumok már képviselték a tudást. A „tudásszervezés” is mindennapi dolog volt; ezt végezték a szerzők, szerkesztők, referálók, tömörítők, az indexek készítői és sokan mások.

A könyv négy részből áll. Az első lerakja a szükséges fogalmi és elméleti tájékoztatótudományi alapokat. Ismerteti a tudás, az adat fogalmát, az információ számos meghatározását, felvázolja az emberi társadalomban működő információs ciklust. Tipizálja az információval kapcsolatos tevékenységeket és az információforrásokat, ezzel egyúttal tágabb keretekbe illeszti a következő részek gyakorlatiasabb, szakmai jellegű mondanivalóját.

A második rész a dokumentum-leírással és -feldolgozással foglalkozik. A tájékoztató szolgáltatástól vagy kiadványtól függően egy-egy dokumentumot különböző szintű szurrogátummal célszerű reprezentálni. Így a második rész megismertet a referátum írás elveivel, a bibliográfiai leírással, a bibliográfiai rekordformátumokkal, a géppel olvasható katalógusadatokkal (MARC).

A harmadik részben kerül szóba a – bibliográfiai leírásra épülő – katalógus szerkesztése, a tartalom szerinti feldolgozás és különböző megoldásai, a legfontosabb osztályozási rendszerek, a felhasználói felületek, az indexelő és keresőnyelvek.

A negyedik rész már kész számítógépes tájékoztatási rendszerekkel foglalkozik. Ezeknek az elérhetőség és a potenciális felhasználói kör szerint több típusa létezik (online keresőszolgáltatások; CD-ROM adatbázisok, illetve rájuk épülő helyi hálózatok; nyilvános on-line katalógusok; az internet és a Web). A felsoroltakat a könyv tovább tagolja, példákat hoz, felhívja a figyelmet az ide tartozó globális tendenciákra (és ezzel a szolgáltatástípusok képlekenységére, konvergenciáira).

A könyv a könyvtárosok képzését, továbbképzését kívánja szolgálni, anyaga nélkülözhetetlen egy mai könyvtáros számára, miközben fölösleges ismeretekkel nem találkozunk benne. Minden könyvtáros vagy könyvtáros-hallgató haszonnal forgathatja.

Souborné katalogy : organizace a služby = Union catalogues : their organization and services : 30. května – 3. června 1999, Zadov, Česká republika / [vyd.] Národní knihovna ČR. – Praha : NK, 2000. – 194 p. – A kiadvány cseh és angol nyelvű. – ISBN 80-7050-354-8

Raktári jelzet: 4-10944

A kötet a CASLIN 6. konferenciájának anyagát adja közre, amely a központi katalógusok kérdéskörével foglalkozott. A valóságos és a virtuális központi katalógusok építéséhez szükséges infrastruktúra és könyvtárosi munka, együttműködés vázolója után 12 előadásban adtak átfogó képet a cseh és a szlovák központi katalógusokról.

